

Remissammanställning för

Fettäta papper

Version 4.0

2014-11-18

Nordisk Miljömärkning

Svanenmärkta Fettäta papper - Remiss-sammanställning

049/1, 2014-11-18

1	Sammanfattning	1
2	Om remissen	2
3	Sammanställning av inkomna svar	3
4	Kommentarer till kriterierna, i detalj.....	5
4.1	Generella kommentarer	5
4.2	Produktgruppsavgränsning	5
4.2.1	Vad kan Svanemärkas?	5
4.2.2	Vad krävs för att bli Svanenmärkt?.....	6
4.3	Kommentarer till de individuella kraven	6
4.3.1	Miljökrav	6
4.3.2	Energi-, CO ₂ och utsläppskrav på produktionen.....	7
4.3.3	Krav på kemikalier	11
4.3.4	Produktsäkerhet och kvalitet	14
5	Kommentarer till bakgrunden, i detalj.....	14
6	Diskussion och slutsatser	14
6.1	Skärpning av kriterierna	14
6.2	Förändringar efter remiss	15

1 Sammanfattning

Under perioden 15 juli 2013 till och med 20 september 2013 har förslaget till nya kriterier för Svanenmärkning av fettäta papper version 4.0, varit på remiss. I kapitel 2 nedan sammanfattas de viktigaste förändringarna jämfört med nuvarande kriterier version 3.6.

Svanens kriterier för fettäta papper ingår i ett modulsystem vilket innebär att många av kraven som ställs på fettäta papper finns i bas- och kemikaliemodulerna, version 2. Dessa dokument reviderades 2011. Revisionen av kraven i bas- och kemikaliemodulen innebär en betydande skärpning av kraven för fettäta papper.

Revideringsarbetet av tilläggsmodulen för fettäta papper har fokuserat på följande områden: anpassning till de nya kraven i bas- och kemikaliemodulen, energianvändning och utsläpp vid papperstillverkning samt användning av kemikalier som är speciella för fettäta papper.

Remissen skickades ut till totalt 280 instanser och totalt 20 svar inkom. Kommentarer har rört energi, utsläpp, kemikalier och speciellt kemikalier till impregnering och beläggning - områden som ur miljösynpunkt är de viktigaste för denna produktgrupp.

Flera kommenterade krav på energi (O4) och utsläpp av CO₂ (O5) som är nya krav i tilläggsmodulen av fettäta papper. Dessa krav har tidigare täckts av basmodulens generella krav för papperstillverkning men i denna version 4 har det för den första gången anpassats produktspecifikt till fettäta papper. Dessa krav ansågs vara relevanta men flera svaranden kommenterade även att förslagen för energireferensvärden är ganska hårt satta. Svaranden påpekade att produktion av fettäta papper kräver mer energi jämfört med andra pappersprodukter eftersom massan måste finmalas för att önskade egenskaper i fettäta papper ska uppnås. Pappersmaskinens referensvärden för COD och NO_x ansågs också vara för stränga i krav på utsläpp till vatten och luft (krav O7).

Flera remissvar rörde också krav på kemikalier och krav på papper i kontakt med livsmedel. Många svaranden ansåg det viktigt att Nordisk Miljömärkning sätter specifika krav på papper i kontakt med livsmedel och att användning av hälso- och miljöfarliga föreningar såsom krom- eller fluorföreningar i impregnering och beläggning av fettäta papper är förbjudet. En ny begränsning för cykliska siloxaner D4 och D5 i silikonbehandling av pappret ansågs också relevant. Men det framkom även att gränsvärdet på 100 ppm för dessa föroreningar är för hårt satt i remissförslaget.

Nordisk Miljömärkning har under respektive kommentar skrivit ett svar till kommentarerna. Vissa krav har justerats efter remissen baserat på inkomna kommentarer, se närmare kapitel 6.2 Förändringar efter remiss. De viktigaste förändringarna efter remissen är:

- I energikrav O4, har pappersmaskinens energireferensvärden för bränsle och el höjts något.
- I kravet på utsläpp av CO₂ (krav O5), har gränsvärden för CO₂-utsläpp justerats.
- I utsläppkrav O6, har pappersmaskinens referensvärden för utsläpp av NO_x lindrats. Krav på COD-utsläpp har också setts över och referensvärden har

justerats i förhållande till de värden som presenteras i det senaste BAT reference-dokumentet¹.

- I kravet O9 gällande kemikalier som använts till impregnering och beläggning, har krav på föroreningar av oktametylcyklotetrasiloxan (D4) och dekametylcyklopentasiloxan (D5) justerats.
- I kravet O11 på papper i kontakt med livsmedel, har hänvisningar till den senaste versionen av tyska riskvärderingsinstitutet Bundesinstitut für Risikobewertung BfRs rekommendationer² införts in i kriterierna.

Nordisk Miljömärkning vill genom dessa reviderade krav på fettäta papper bidra till minskad miljöbelastning framförallt genom krav på energieffektiv produktion och genom begränsning av innehållet av hälso- och miljöskadliga kemikalier. Nordisk Miljömärkning tackar alla som har lämnat remissvar.

2 Om remissen

Nordisk Miljömärkning skickade den 15 juli 2013 ut förslaget till reviderade kriterier för fettäta papper på remiss. Bakgrundsdokument och förslag till nya kriterier lades dels upp på en egen sida under respektive sekretariats hemsida samt mailades ut till remissinstanserna från respektive sekretariat. På webben finns också hjälp för beräkning av emissioner och energi i form av ett Excel-ark. Sista dag för remissvar var den 20 september 2013.

De viktigaste förändringarna i revideringen kommunicerades tydligt på hemsidan och i det remissbrevet som mailades ut. Svanens kriterier för fettäta papper ingår i ett modulsystem vilket innebär att många av kraven som ställs på fettäta papper finns i bas- och kemikaliemodulerna. Dessa kriterier reviderades år 2011. De reviderade kraven av bas- och kemikaliemodulerna innebär betydande förändringar i kraven på fettäta papper. De viktigaste ändringarna i Basmodulen är i kraven på energi, CO₂-utsläpp och mängd certifierad och hållbar råvara. I Kemikaliemodulen har införts ett generellt förbud mot klassificerade kemikalier.

Revideringsarbetet av tilläggsmodulen för fettäta papper har fokuserat på följande områden: anpassning till de nya kraven i bas- och kemikaliemodulen, energianvändning och utsläpp vid papperstillverkning samt användning av kemikalier som är speciella för fettäta papper. De viktigaste föreslagna förändringarna i kraven i tilläggsmodulen för fettäta papper är följande:

- Kraven har anpassats till de reviderade kraven i bas- och kemikaliemodulerna version 2.
- Referensvärden för pappersmaskinens energi (bränsle och el) har införts.
- Nya gränsvärden för energi (bränsle och el) har införts.
- Nytt gränsvärde för CO₂ har införts.

¹ 2014/687/EU: Commission Implementing Decision of 26 September 2014 establishing the best available techniques (BAT) conclusions, under Directive 2010/75/EU of the European Parliament and of the Council, for the production of pulp, paper and board (notified under document C(2014) 6750) Text with EEA relevance.
<http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/>

² http://bfr.zadi.de/kse/faces/DBEmpfehlung_en.jsp

- Referensvärden för utsläpp på pappersmaskin (COD, S och NO_x) har ändrats.
- Kravet på bstrykningskemikalier har skärpts att omfatta även fluorimpregneringskemikalier och siloxanerna oktametylcyklotetrasiloxan (D4) och dekametylcyklopentasiloxan (D5).

Nordisk Miljömärkning ville genom dessa reviderade krav på fettäta papper bidra till minskad miljöbelastning framförallt genom krav på energieffektiv produktion och genom begränsning av innehållet av hälso- och miljöskadliga kemikalier. Nordisk Miljömärkning uppskattade särskilt kommentarer på de nya gränsvärdena för energi och utsläpp (CO₂, COD, S och NO_x).

I denna sammanställning är alla kommentarer samlade och besvarade av Nordisk Miljömärkning. Syftet är, förutom att samla in alla kommentarer, att visa hur externa synpunkter har påverkat kraven. Nordisk Miljömärkning är tacksam för alla svar som hjälper oss i vår utveckling och hjälper oss att se till att arbetet på kriterierna följer standarden ISO 14024.

3 Sammanställning av inkomna svar

Remissen skickades ut till totalt 280 instanser; 44 finska, 60 svenska, 72 norska och 104 danska. Totalt svarade 20; 3 finska, 7 svenska, 6 danska och 4 norska. Av dessa stödde 4 förslaget med kommentarer, 1 förkastade förslaget, 4 lämnade bara kommentarer och 11 tog inte ställning. För detaljer se tabell 1-5 nedan.

Tabell 1: Sammanställning av svaren. Kolumnerna visar: A. Bara kommentarer, B. stöder förslaget, C. Stöder förslaget med kommentarer, D. Avstår från yttrande och E. Förkastar förslaget med motivering.

Land	A. Bara kommentarer	B. Stöder förslaget	C. Stöder förslaget med kommentarer	D. Avstår från yttrande	E. Förkastar förslaget med motivering	Totalt
Danmark	3	0	0	3	0	6
Sverige	1	0	1	5	0	7
Finland	0	0	2	1	0	3
Norge	0	0	1	2	1	4
Island						
Totalt	4	0	4	11	1	20

Tabell 2: Danska remissvar.

Remiss-instans	A. Bara komment.	B. Stöder förslaget	C. Stöder förslaget med komment.	D. Avstår från yttrande	E. Förkastar förslaget med motivering
Dansk Arbejdsgiverforening				X	
Erhvervs og vækstministerier				X	
Forbrugerombudsmanden				X	
Fødevarestyrelsen	X				
Miljøstyrelsen	X				
Rul-let AS	X				
Σ Danska svar:	3			3	

Tabell 3: Svenska remissvar.

Remiss-instans	A. Bara komment.	B. Stöder förslaget	C. Stöder förslaget med komment.	D. Avstår från yttrande	E. Förkastar förslaget med motivering
Avfall Sverige				X	
Boverket				X	
Energimyndigheten				X	
KemI	X				
Naturvårdsverket				X	
Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)				X	
Södra Cell AB			X		
Σ Svenska svar:	1		1	5	

Tabell 4: Finska remissvar.

Remiss-instans	A. Bara komment.	B. Stöder förslaget	C. Stöder förslaget med komment.	D. Avstår från yttrande	E. Förkastar förslaget med motivering
Metsä Group			X		
Kuluttajatutkimuskeskus (Nasjonalt forbruksforskningssenter)				X	
Tervakoski Oy			X		
Σ Finska svar:			2	1	

Tabell 5: Norska remissvar.

Remiss-instans	A. Bara komment.	B. Stöder förslaget	C. Stöder förslaget med komment.	D. Avstår från yttrande	E. Förkastar förslaget med motivering.
Helsedirektoratet			X		
Nasjonalt folkehelseinstitutt (svarer sammen med Helsedirektoratet, se over)					
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD)				X	
Arbeidstilsynet				X	
Nordic Paper					X
Σ Norska svar:			1	2	1

4 Kommentarer till kriterierna, i detalj

De enskilda kommentarerna från remissinstanserna samlas och grupperas i detta avsnitt och följer siffrorna på kraven remissutkastet till kriterier. En del remissinstanser har kommenterat flera områden i remissutkastet och kommentarerna är sedan indelade efter tema. Nordisk Miljömärkning har gett svar på remisskommentarerna och det har gjorts gemensamt om det finns flera rådgivande organ som har kommenterat på samma tema.

4.1 Generella kommentarer

Helsedirektoratet og Nasjonalt Folkehelseinstitutt i Norge

Ved hjelp av Nasjonalt Folkehelseinstitutt svarer vi følgende:

Med fett-tett papir menes cellulosebasert papir som er tilsatt ulike ingredienser, og som sådan har produktgruppen ulike anvendelsesområder. Svanemerkingen av fett-tett papir har til hensikt å begrense innhold av miljø og helseskadelige stoffer, mer spesifikt å redusere energibruk og bruk av slike stoffer under produksjon og i det endelige produkt. Papirindustrien har vært og er til dels ennå en industri med stor innvirkning på miljø ved bruk av kjemikalier og gjennom utslipp til vann og luft. Det finnes fremdeles et klart potensial til å videreutvikle en «renere» og mindre energikrevende produksjonsform. FHI og Helsedirektoratet tror at retningslinjene for en svanemerking kan bidra til denne ønskede utviklingen.

Øvrige kommentarer fra Helsedirektoratet og Nasjonalt folkehelseinstitutt kommer under hvert kravpunkt lenger ned i dokumentet.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Takk for en støttende kommentar.

Rul-let AS

Det viktigste for os er at i ikke strammer kravene til værkerne således at de udfaser Svanemærket papir.

Dette vil få konsekvenser for igangværende kontrakter med vores kunder.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för kommentar. Nordisk Miljömärkning vill genom dessa reviderade krav på fettäta papper bidra till minskad miljöbelastning framförallt genom krav på energieffektiv produktion och genom begränsning av innehållet av hälso- och miljöskadliga kemikalier. Efter remissen har krav på energi och krav på utsläpp till vatten och luft lindrats lite baserat på inkomna kommentarer (se närmare remisskommentarer och svar till miljökrav i kapitel 4.3 nedan).

4.2 Produktgruppsavgränsning

4.2.1 Vad kan Svanemärkas?

Inga kommentarer har inkommit på produktgruppsavgränsningen.

4.2.2 Vad krävs för att bli Svanenmärkt?

Inga kommentarer har inkommit på detta kapitel.

4.3 Kommentarer till de individuella kraven

4.3.1 Miljökrav

03 Krav på massa i papper som ska användas i kontakt med livsmedel

Miljøstyrelsen

Skovkrav

Det er ikke helt klart hvordan der kan kommenteres på ”basismoduler” der allerede er vedtaget og først ændres pr. 30. juni 2016 (basismodul, papirprodukter).

Der anvendes kun nyfiber til svanemærket bage- og madpapir. Det fremgår i basismodul-et at kun 30 % af nyfiberråvaren skal være certificeret. I forhold til Miljøministeriets generelle anbefaling ved offentlige indkøb af træ, skal papir fra ansvarlig skovdrift sikres ved et indhold af mindst 70 % certificeret råvarer. 30 % synes derfor lavt i den sammenhæng.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för kommentarer. Svanens kriterier för fettäta papper ingår i ett modulsystem vilket innebär att många av kraven som ställs på fettäta papper finns i bas- och kemikaliemodulerna. Dessa dokument reviderades och fastställdes 2011 och är giltig t.o.m. den 30 juni 2016. Denna remiss av tilläggsmodulen av fettäta papper omfattar endast krav som ställs i tilläggsmodulen av fettäta papper. Bas- och kemika-liemodulens krav kan tyvärr inte förändras omfattande under modulernas giltighetstid men några små justeringar kan ju genomföras i dessa dokument. Nordisk Miljömärkning ska påbörja utvärdering av pappersmoduler i hösten 2014 och era synpunkter tas tacksam emot och ska beaktas närmare i denna utvärdering.

I basmodulens krav på certifiering av trä- och fiberråvara ställs det att endast 30 % av fiberråvaran i pappret ska vara certifierad. Denna andel låter låg jämfört med Miljöministeriets generella rekommendation att minst 70 % ska vara certifierad. Orsaken till Svanens låg procentandel är att i beräkningen av denna certifieringsprocent ska endast skogsstandarder som har blivit godkända av Nordisk Miljömärkning ingå.

Nordisk Miljömärkning har separat bedömningsystem för skogsstandarder. Svanen ställer hårda krav på skogsbruksstandarderna så att de godkänns var för sig efter en noggrann värdering. Svanen förutsätter bl.a. en lokal anpassning av standarderna, så att t.ex. ett skogsbruk certifierat enligt FSC:s internationella principer inte godkänns, utan att skogstandarderna ska vara nationellt anpassad. Som exempel, Nordisk Miljömärkning har värderat några plantagestandarder, men hittills har de inte uppfyllt Svanens krav, främst på grund av att de inte har varit nationellt anpassade, eller de har haft svaga krav på biodiversitet. Separat bedömningsystem för skogsstandarder avspeglar också kravet på att andelen certifierad fiber råvara ska vara minst 30 %.

Helsedirektoratet og Nasjonalt Folkehelseinstitutt i Norge

FHI og Helsedirektoratet ser positivt på at det stilles spesifikke krav til de fett-tette papir som kommer i kontakt med næringsmiddel, siden disse mer direkte kan utgjøre

en mulig økt helsefare for forbrukeren. Denne produktgruppen omfatter blant annet fett-tett papir som matpapir, bakepapir og ulike typer bakeformer. Det presiseres at disse i tillegg skal være laget av ny-fiber.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Takk for en støttende kommentar. Nordisk Miljömärkning ställer krav på papper i kontakt med livsmedel för att säkerställa att pappret är tryggt för användaren. Kemikalier som används i pappersproduktionen kan innehålla ämnen som är hälsofarliga. Material som är i kontakt med livsmedel ska uppfylla de generella förordningarna på området (förordningarna nr. 1935/2004 och 2023/2006), men papper i kontakt med livsmedel är inte detaljreglerat inom EU/EoS, och inget av de nordiska länderna har specialkrav för dessa material. Om pappret ska användas i kontakt med livsmedel krävs det även att pappersmassan är gjord på nyfiber, ingen returfiber får ingå. Detta krav härstammar från tidigare version 3 av kriterierna och har inte ändrats vid denna revision. Returfiber kan innehålla okända föreningar eller vara kontaminerat av ämnen som inte ska finnas i produkter som används i kontakt med livsmedel. Se även kommentarer under avsnitt 4.3.3 Krav på kemikalier.

4.3.2 Energi-, CO₂ och utsläppskrav på produktionen

04 Energikrav

Miljøstyrelsen

Energi

Miljøstyrelsen finder det relevant at stille krav til energi og CO₂ for svanemærket papir, men har ikke tilstrækkeligt datagrundlag til at kommentere på de foreslåede værdier.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Takk for en støttende kommentar. Nordisk Miljömärknings krav på energi och utsläpp till luft och vatten baserar sig på detaljerad beräkning där verklig energianvändning/utsläpp jämförs mot ett referensvärde för respektive parameter. För att underlätta beräkningen har Nordisk Miljömärkning tagit fram ett beräkningsark. Det är inte lätt att bedöma gränsvärden och referensvärden närmare utan att detaljerade beräkningar utgörs.

Tervakoski Oy

De stödjer de föreslagna nivåerna för energi och utsläpp.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för stödjande kommentar.

Metsä Group

Metsä Group proposes the following changes to the draft criteria:

- 1) The reference value for fuel consumption of paper machine should be 3700 kWh/tonne instead of 3000 kWh/tonne.

Justification: According to industry data, the reference value proposed in the draft is too low. We point out that greaseproof paper is produced by using relatively old machines, and those require more energy than new ones. Furthermore, we apply prolonged mechanical refining, and this makes the production energy intensive, but on the other hand, no chemicals are used for making paper greaseproof.

Comments by Nordic Ecolabelling

Thank You for your comments. One of the specific environmental concerns during manufacturing of grease-proof paper is high energy demand e.g. for refining and in paper drying. On the other hand, fewer chemicals are needed as you also pointed out in your comments. Nordic Ecolabelling wishes to avoid use of excess chemicals whenever it is possible and relevant during the production.

In this revision of the Criteria, the reference values for the energy consumption of the paper machines manufacturing grease-proof paper were introduced for the first time. The limit score values defining how much the paper's total energy consumption can exceed the optimal ratio are also new for both the electricity and fuel. These point score values are set to 1.15 and are in compliance with other Supplementary Modules of Paper Products. The new point scores are quite stringent. Moreover, the reference values for the pulp are also tightened in the Basic Module of the Paper products. After the consultation period, the reference values for energy have been adjusted. The reference value for fuel has been raised from 3,000 kWh/ tonne to 3,500 kWh/tonne and for the electricity from 2,000 kWh/tonne to 2,200 kWh/tonne. These adjustments have been done in order to give the paper manufacturer a certain degree of flexibility in calculation of the energy points.

05 Utsläpp av CO₂

Metsä Group

Other comments:

- It is essential that peat continues to be considered as biofuel. Otherwise it may not be possible to meet with CO₂ reference value of 1500 for paper machine.
- Ownership of power plants should be clearly defined. Maybe this should be done also for the Basic Module. A constant value (385 g CO₂/kWh) can lead to a biased climate impact of purchased electricity. Now it is unclear, what is own power plant and what is not. In some cases the power plant, although located at the same site as the paper mill, is not owned by the mill. On the other hand, the paper mill may own shares for various power plants, and use their produced electricity accordingly. This has an impact on fuel consumption taken into account in calculations. As far as external power plant is concerned in the present criteria, the fuel consumption to produce power plant running electricity, is not taken into account, whereas in own power plant's case it is included. The ownership also effects on quantities of fossil/renewable sources, and thus on CO₂-emissions counted for climate impact.

Comments by Nordic Ecolabelling

Thank You for your comments. According to the Nordic Ecolabelling Criteria, purchased electricity and heat refers to energy that is purchased against invoice regardless of the location of the power plant or ownership of shares for various power plants. The definition and ownership of power plants could be more clearly defined in the Criteria and in the next revision, shall be included in the Appendix 2, Basic Module, version 2 where more detailed instructions for the energy and CO₂ calculations are given.

The evaluation of the Basic Module together with Chemical Module shall begin in the late autumn 2014 and your comments shall also be considered in the evaluation of these Modules. During the validity of the Basic Module some small adjustments to the requirements can be done but no major changes e.g. in limit values of the requirements or in calculation methods used. Consideration of peat as a biofuel is also determined in the Basic Module.

O6 Total utsläppspoäng Metsä Group

The reference value for paper machine NO_x emissions should be set to 1.5 instead of 0.7. Justification: According to industry data, the reference value proposed in the draft is too low.

Comments by Nordic Ecolabelling

Thank You for your comments. In this revision of the Criteria for grease-proof paper, the reference value for the NO_x of the paper machines was introduced. In the previous version, the NO_x value was linked to fuel consumption where the reference value for the paper machine's fuel consumption was multiplied by 0.29. However, there is no direct link between NO_x and how much fuel is used. NO_x is formed on combustion, mainly using the nitrogen in the air.

In the consultation version of the Criteria, the new reference value for NO_x from the paper machine was set at 0.7 kg/tonne paper. The value was set quite stringent, based partly on a review of the levels in the licences and the consequences of the new method for calculating NO_x emissions. After the consultation period, the value has been adjusted from 0.7 to 1.2 kg/tonne paper in order to give the paper manufacturer a certain degree of flexibility in the calculation of emission scores.

Nordic Paper

Nordic Paper Greåker ser med stor uro på de nye kravene.

Ved innsetting av tall i beregningsarkene ser vi at vi ikke vil klare de foreslåtte kravene med normale masseblandinger (sulfitt/sulfat). Skal vi klare kravene må vi legge inn masseblandinger som gir oss store kjørbarhetsproblemer (massen blir svært tungmalt med for mye sulfat), noe som vil bringe produksjonen kraftig ned. Vi vil også få problemer ute hos kundene ved at man ikke vil oppleve samme smidighet i papiret i forbindelse med konvertering. Dette vil føre til reklamasjoner.

Samtidig må vi påpeke at vi nå har de laveste utslippstall noensinne fra vår papirfabrikk, både til luft og vann. Det første spesielt fordi vi fom. 2012 har kjørt i gang en gassfyrte dampkjel som utelukker utslipp av svoveldioksid og reduserer CO₂-utslippet kraftig.

Slik vi ser det er det COD som blir det store problemet. Dette er også nå på et rekordlavt nivå med 8 kg/tonn papir. Vi ser ingen mulighet til ytterligere å redusere COD-utslippet nevneverdig.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Takk for kommentar. Remissforslaget av kriterierne for fettäta papper har skärpts betydligt angående krav på energi, utsläpp av CO₂ och utsläpp till luft och vatten. Revisionen av kraven i bas- och kemikaliemodulen innebär också betydande skärpning av kraven för fettäta papper.

Efter remissen, har Nordisk Miljömärkning justerat referensvärden för pappersmaskinens el och bränsle samt NO_x. Krav på utsläpp av CO₂ har också setts över. Tillverkning av fettäta är energi intensiv, energi behövs för extra malning och torkning. På grund av malning är också COD värden högre än i tillverkning av vanligt tryckpapper. Justeringarna av pappersmaskinens referensvärden har gjorts för att ange lite flexibilitet för papperstillverkaren att beräkna energi och utsläpp poäng. Efter remissen har ett nytt COD referensvärde för sulfitmässor införts som ska tillämpas i tilläggsmodulen av fettäta papper.

Referensvärdet 35 kg/ton massa ligger på nivån som presenteras i det senaste BAT reference-dokumentet³.

Miljøstyrelsen

Emissioner og energi

Svanens foreslåede referenceværdier ligger indenfor BAT-AEL intervallerne. COD ligger i den høje ende af intervallet, men det passer med at der for fedttæt papir er tale om meget fin-delt kvalitet. Miljøstyrelsen finder derfor, at Svanens referenceværdier for COD og P er rimelige.

Ved revisionen af BREF for Pulp and Paper i 2013 er der ikke fastsat BAT og tilhørende emissionsniveauer for luftemissioner. Miljøstyrelsen har derfor ingen kommentarer til Svanens referenceværdier for S og NO_x.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Takk for en stöttende kommentar. Nordisk Miljömärkning är helt enig att referensvärden för fettäta pappersmaskiners COD är ganska höga jämfört t ex med värden för papper och kartong som anges i den senaste versionen av BAT Reference-dokumentet⁴. Fettäta papper är dock special papper och höga referensvärden för COD motiveras av extra malning som förorsakar högre utsläpp under papperstillverkning. Fettäta papper tillhör i kategori 'special paper' i det senaste BAT Bref-dokumentet och det finns tyvärr inte separata BAT-referensvärden att tillgå för denna typ av specifika pappersmaskiner (förutom hänvisning till COD utsläpp 5 kg/ton i kategori 'speciality paper mill').

Metsä Group

Metsä Group proposes the following changes to the draft criteria:

We support the revision of the calculation sheet for emissions and energy (excel document). It is very good tool for applicants, but presently it has the following weaknesses leading to non-comparable results from pulp producers:

- Only out-sold electricity is taken out from the emissions generated by pulp mills, but not out-sold heat. The heat must be taken out manually.
- NO_x and S emissions from outsold electricity is taken out from the emissions allocated to greaseproof paper, but not CO₂ emissions. CO₂-emissions should be taken out manually.

Comments by Nordic Ecolabelling

Thank You for your comments. The calculation sheet for emission and energy calculations has been modified after the consultation period. In the excel sheet, new sheets regarding energy and CO₂ calculations have been introduced. Out-sold heat and CO₂ emissions originating from outsold electricity have been included in the calculations.

^{3,4} 2014/687/EU: Commission Implementing Decision of 26 September 2014 establishing the best available techniques (BAT) conclusions, under Directive 2010/75/EU of the European Parliament and of the Council, for the production of pulp, paper and board (notified under document C(2014) 6750) Text with EEA relevance.
<http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/>

4.3.3 Krav på kemikalier

07 Produktionskemikalier

KemI

Kemikalieinspektionen ser gärna att Svanen använder sig av samtliga kriterier som finns specificerade i Kemikalieinspektionens guide PRIO. Dessa kriterier är i linje med miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö.

Kemikalieinspektionen rekommenderar att Svanen-kriterierna tydliggör vilka biocider Svanen-kriterierna tillåter för användning som produktionskemikalier. En möjlighet kan vara att specificera den relevanta produktgruppen enligt Biocidförordningen (EU) nr 528/2012 (slembekämpningsmedel) för att inte tillåta ett brett undantag för biocider.

Kemikalieinspektionen ger nedan detaljerade synpunkter på Bilaga 2 -Bakgrund till kraven i kemikaliemodulen.

Vad är produktionskemikalier

Svanen-kriterierna gäller produktionskemikalierna så som de tillsätts i processen. Kemikalieinspektionen rekommenderar att Svanen-kriterierna även omfattar ämnen som bildar känt farliga reaktionsprodukter. Ett exempel på en farlig reaktionsprodukt är de arylaminer som kan bildas från azofärgämnen.

K2 Klassificering av produktionsämnen

De ämnen som omfattas i Tabell 1 täcker inte upp alla kriterier som Kemikalieinspektionen föreslår i prioriteringsguiden PRIO, nämligen de hormonstörande ämnena, särskilt farliga metaller samt miljöfarliga ämnen med riskfras R53. Se även:

http://www2.kemi.se/templates/PRIOframes_4045.aspx

Kemikalieinspektionen ser därför gärna att man ser över om Svanen-kriterierna kan anpassas till Kemikalieinspektionens prioriteringsguide PRIO som är i linje med det svenska miljö kvalitetsmålet Giftfri Miljö.

K2-K5 (i Tabell 1 samt genomgående i K2-K5)

Svanen-kriterierna bör tydliggöra vilka biocider Svanen-kriterierna tillåter för användning som produktionskemikalier. Kemikalieinspektionen rekommenderar därför att specificera den relevanta produktgruppen för att inte tillåta ett brett undantag för biocider, d.v.s. Produkttyp 12 enligt Biocidförordningen (EU) nr 528/2012 (slembekämpningsmedel).

K5 Biocider/slembekämpningsmedel

Kemikalieinspektionen anser att man för papper i kontakt med mat inte bör ha som avsikt att ha en förebyggande biocid effekt i det färdiga pappret. Den användning av biocider som kan vara relevant är som slembekämpning i tillverkningsprocessen (se även kommentaren ovan).

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för ert remissvar och detaljerade synpunkter på Bilaga 2 - Bakgrund till kraven i kemikalie-modulen, version 2. Svanens kriterier för fettäta papper ingår i ett modulsystem vilket innebär att många av kraven som ställs på fettäta papper finns i bas- och kemikalie-modulerna. Dessa dokument reviderades och fastställdes tidigare 2011 och modulerna är giltig t.o.m. den 30 juni 2016. Denna remiss av tilläggsmodulen av fettäta papper omfattar endast krav som ställs i tilläggsmodulen av fettäta papper. På grund av detta kan kemikalie-modulens krav (K2, K5, begreppet av produktionskemikalier) tyvärr inte förändras omfattande under modulens giltighetstid. Nordisk Miljömärkning ska dock påbörja utvärdering av pappersmoduler i hösten 2014 och era detaljerade synpunkter tas tacksam emot och ska beaktas närmare i denna utvärdering.

Kemikalieinspektionen rekommenderar också att Svanen-kriterierna även omfattar ämnen som bildar känt farliga reaktionsprodukter. I krav O9 på kemikalier till impregnering och beläggning ställs det även krav på cykliska siloxaner D4 och D5 som kan också bildas som biprodukter under polymerisationen. Enligt Nordisk- Miljömärknings kemi-tekniska riktlinjer räknas även kända avspaltningämnen/produkter från ingående ämnen som ingående ämnen.

O8 Optiska vitmedel och antibakteriella medel

Helsedirektoratet og Nasjonalt Folkehelseinstitutt i Norge

Resistensproblematikk er et stort og økende problem i verden. FHI og Helsedirektoratet støtter forsøk på å redusere unødvendig bruk av kjemikalier som har til hensikt å gi antibakteriell effekt, og derfor også spesifikt at det ikke er tillatt i svanemerkede produkter.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för era kommentarer. Användningen och spridningen av kemikalier ökar i vårt vardagsliv. Enligt Nordisk Miljömärkningens riktlinjer ska 'onödiga' användning av kemikalier i produktion och produkter undvikas när det är möjligt och relevant. Detta gäller även antibakteriella ämnen som är biologiskt aktiva och ofta miljöskadliga. Nordisk Miljömärkning har därför infört ett krav med förbud mot kemikalier som tillsätts med avsikten att ge antibakteriell effekt.

K9 Kjemikalier til impregnering og belegning

Miljøstyrelsen

Kemikalier

Miljøstyrelsen støtter at der ikke må anvendes fluorerede kemikalier i produktet.

Fødevarestyrelsen

Fødevarestyrelsen finder det positivt

- at fluorerede stoffer hverken må indgå i overfladebelægningen eller i selve papirmassen til brug i Svanemærket Bage- og madpapir.
- at der sættes krav til indhold af kemiske stoffer i silikonebelægning til brug i Svanemærket Bage- og madpapir, dvs. ingen anvendelse af organotin forbindelser og to cykliske siloxaner (dog med maksimalt indhold på 0.01% for de to cykliske siloxaner som urenhed)

Helsedirektoratet og Nasjonalt Folkehelseinstitutt i Norge

Undersøkelser som er gjort på emballasje i næringsmiddelindustrien, har vist at visse forpakninger kan inneholde miljø- og helseskadelige forbindelser som krom, og

perfluorerte forbindelser som PFOS. Perfluorerte forbindelser er vanskelig nedbrytbare og dessuten også mulig helseskadelige (enkelte mistenkes som hormonhermere /kreftfremkallende). Det er derfor viktig å redusere bruken av slike forbindelser.

FHI og Helsedirektoratet ser positivt på at de nye retningslinjene har skjerpet kravet til bruken av «betrykningsmidler» og satt et forbud mot bruk av fluorimpregneringsmidler. Andre substanser som har vært brukt til og «dekke» bakepapir av ulike polymetyl-silokaner, som D4 og D5. Disse forbindelsene er tungt nedbrytbare, og ser videre ut til å kunne ha uønskede miljø og helseeffekter. FHI og Helsedirektoratet stiller seg positive til at det settes krav til innhold av restpolymer i det endelige produkt.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Takk for en støttende kommentar.

Nordic Paper

En veldig viktig svanegodkjent kvalitet hos oss i dag er det silikoniserte bakepapiret. I den grad de nye kravene setter noen begrensninger for bruken av silikon til dette formål, vil det utelukke svanegodkjenning av slike produkter. Det er en lang prosess å endre på noe her, og vi bruker i dag så lite vi kan av disse innsatsmidlene.

Tilslutt vil vi påpeke at vårt 120 år gamle «greaseproof»-papir er et rent papir hvor vi tilsetter svært lite kjemikalier for å oppnå det vi ønsker. Barrieren i papiret oppnås kun ved mekanisk bearbeiding av fibre, og er fri for fluorkjemikalier og annet som kan frembringe en «kunstig» barriere.

Når silikon legges på vårt papir ligger dette helt på overflaten slik at vi greier oss med et minimum for å gi papiret slippegenskaper mot bakeverk.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Takk for kommentar. Siloxaner är en ämnesgrupp som länge varit föremål för miljömyndigheternas uppmärksamhet. Klima- og forurensingsdirektoratet i Norge (Klif) har tagit upp speciellt de problematiske miljøegenskaper som de ringformede siloxanerna oktametylcyklotetrasiloxan (D4) och dekametylcyklopentasiloksan (D5) har, eftersom de är svårnedbrytbara i vatten och sediment och kan ackumuleras i organismer⁵.

I remisförslaget, fanns krav på att D4 och D5 inte får ingå i kemiska produkter i silikonbetrykningen. Föroreningar är undantagna kravet. Efter remissen har det preciserats att som föroreningar räknas rester från råvaruproduktionen, som beräknas ingå i den färdiga kommersiella produkten i koncentrationer under 800 ppm (0,08 viktprocent, 800 mg/kg). Det har också preciserats att kemikaliemodulens krav på restmonomerer (förutom akrylamid) i K6 på betrykningsmedel inte gäller kemiska produkter som använts i silikonbehandling. Motivering till undantaget är att krav O9 finns i den nya versionen 4 av fettäta papper. Kemikaliemodulens krav K6 har ursprungligen utformats till betrykningsmedel som används i tillverkning av tryckpapper och inte är helt relevant till specifika kemikalier som använts i tillverkning av fettäta papper.

⁵Hjemmesidene til Klif i Norge: <http://www.klif.no/Sok/?query=siloksan> (sept 2012)

4.3.4 Produktsäkerhet och kvalitet

011 Papper i kontakt med livsmedel

Södra Cell AB

I krav O11 borde också BfR XXXVI/2 Paper and Paperboard for Baking Purposes nämnas för de papper som ska användas för bakning.

Fødevarestyrelsen

Fødevarestyrelsen bemærker, at der findes en nyere version af BfR guiden 'XXXVI. Paper and board for food contact' end den i K11 nævnte fra marts 2011. Der er en udgave fra juni 2013, som findes på følgende link (<http://bfr.zadi.de/kse/faces/resources/pdf/360-english.pdf>)

Nordisk Miljömärknings kommentar

Tack för ert remissvar. Den senaste versionen av BfR rekommendation XXXVI. 'Paper and board for food contact' publicerades 2013-06-01, precis innan remissförslaget för kriterierna av fettäta papper skickades ut. Den senaste versionen av BfR rekommendation ska användas i kriterierna. Det ska också införas en hänvisning till det nya dokumentet BfR XXXVI/2 Paper and Paperboard for Baking Purposes enligt remissvaret ovan.

5 Kommenterar till bakgrunden, i detalj

Helsedirektoratet og Nasjonalt Folkehelseinstitutt i Norge

Flere studier og forskningspublikasjoner rapporterer at nano-cellulose benyttes for å få barriereegenskaper og øke papirstyrken. FHI og Helsedirektoratet er enig med Nordisk miljømærking i at det ikke er nødvendig å stille spesifikke krav til bruken av dette materialet siden det er biologisk nedbrytbart, og det har dessuten ikke blitt indentifisert med noe miljø- eller helseproblem.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Takk for en støttende kommentar. Eftersom nanocellulosa är biologisk nedbrytbart och det inte heller har identifierats några miljö- och hälsoproblem i samband med detta, har Nordisk Miljömärkning valt att inte ställa krav på nanocellulosa i denna revision.

6 Diskussion och slutsatser

6.1 Skärpning av kriterierna

Kraven i tilläggsmodulen av fettäta papper har skärpts betydligt. Revideringsarbetet har fokuserat på energianvändning och utsläpp vid papperstillverkning samt användning av kemikalier som är speciella för fettäta papper. Svanens kriterier för fettäta papper ingår i ett modulsystem vilket innebär att många av kraven som ställs på fettäta papper finns i bas- och kemikaliemodulerna. Dessa dokument reviderades 2011. Revisionen av kraven i bas- och kemikaliemodulen innebär också betydande skärpning av kraven för fettäta papper. Nordisk Miljömärkning vill genom dessa reviderade krav på fettäta papper bidra till minskad miljöbelastning framförallt genom krav på energieffektiv produktion och genom begränsning av innehållet av hälso- och miljöskadliga kemikalier.

6.2 Förändringar efter remiss

Remisskommentarer som har kommit har rört mest energi, utsläpp, kemikalier och speciellt kemikalier till impregnering och beläggning - områden som ur miljösynpunkt är de viktigaste för denna produktgrupp.

Efter remissen har följande förändringar gjorts:

- I energikrav O4, har pappersmaskinens energireferensvärden för bränsle och el höjts lite. Referensvärde för bränsle har höjts från 3000 kWh/ton papper till 3500 kWh/ ton och för el, från 2000 kWh/ton till 2200 kWh/ton papper. Detta har gjorts för att täcka olika malningsbehov i tillverkningen av fettäta papper och härmed att ge lite flexibilitet i energiberäkningen.
- I krav på utsläpp av CO₂ (O5), har gränsvärden för CO₂-utsläpp justerats. I remissförslaget, hade gränsvärdet för fettäta papper satts till 1500 kg CO₂/ton papper. Efter remissen har gränsvärdet justerat lite och satt till 1750 kg CO₂/ton papper.
- I utsläppkrav O6, har pappersmaskinens referensvärden för utsläpp av NO_x höjts från 0,7 kg/ton till 1,2 kg/ton. Krav på COD utsläpp har också setts över och ett nytt referensvärde för sulfat massor 35 kg/ton har införts i kriterierna. Det nya referensvärdet ligger på nivån som presenteras i det senaste BAT reference-dokumentet⁶. Det föreslås även en kortare giltighetstid för kriterierna (4 år) för att om möjligt kunna skärpa utsläppskraven.
- I krav O9 på kemikalier som använts till impregnering och beläggning, har beräkningssätt för silikon föroreningar preciserats och gränsvärdet satts till 800 ppm (0,08 viktprocent, 800 mg/kg). Det har också preciserats att kemikaliemodulens krav K6 på restmonomerer (förutom akrylamid) inte gäller kemiska produkter som använts i silikonbehandling. Motivering till undantaget är att kravet O9 finns i den nya versionen av fettäta papper. Kemikaliemodulens krav K6 har ursprungligen utformats till bestrykningsmedel som används i tillverkning av tryckpapper och inte är helt relevant till specifika kemikalier som använts i tillverkning av fettäta papper.
- I krav O11 på papper i kontakt med livsmedel, har hänvisningar till den senaste versionen av BfRs rekommendationer⁷ införts in i kriterierna. Som alternativ, kan också BfRs rekommendation XXXVI/2 Paper and Paperboard for Baking Purposes användas. Denna rekommendation gäller för papper som är i kontakt med livsmedel under bakning. De senaste versionerna av dessa rekommendationer har publicerats den 1 juni 2013.

I remissförslaget fanns det även krav på förpackningsmaterial (O12) och förpackningens utformning (O14). Det har visat sig att tillverkaren tar hand om förpackningarnas materialsammansättning och -återvinning samt optimering ur transportsynpunkt och därför har det bedömts att dessa krav kan tas bort från kriterierna. Trots justeringarna efter remissen, betyder de nya kriterierna för fettäta papper totalt sett en skärpning i förhållande till den nuvarande versionen av kriterierna.

⁶ 2014/687/EU: Commission Implementing Decision of 26 September 2014 establishing the best available techniques (BAT) conclusions, under Directive 2010/75/EU of the European Parliament and of the Council, for the production of pulp, paper and board (notified under document C(2014) 6750) Text with EEA relevance.
<http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/>

⁷ http://bfr.zadi.de/kse/faces/DBEmpfehlung_en.jsp